

KIS-427 – Gl. traduire

(GE – 08 08 92)

Despizadur hollek an termen zo : "Reiñ tenor ur furm diwar-bouez ur furm all."

Kinnig a ran derc'hel ar Br. **treiñ**, **troidigezh**, **troer**, **troerezh** evit ar ster hollek ha degas termenoù all evit ar sterioù dibarek.

Loc'hañ a ran diwar an daou verb Br. **ec'hodiñ**, **eztaoliñ**.

Br. **ec'hodiñ** (< ec'h-, -od- [hBr. ot, Kb. (ym)od, (cyff)od, (d)od-; Br. (kev)od, (d)od-, (Yezhadur) od, (gwezh)od, (dan)od, (em)od, (am)od, (tre)od]) "kas er-maez", Gl. *émettre*. E arverañ a reer er Fizik, sk. : "**Ec'hodiñ** skinoù", Gl. "*Émettre des rayons*"; er Vevoniezh, sk. : "**Ec'hodiñ** un hormon", Gl. "*Émettre une hormone*"; er Stlenneg, sk. : "**Ec'hodiñ** ur stlennad", Gl. "*Émettre une information*".

Br. **eztaoliñ** "reiñ da anaout dre un ober pe un neuz korf".
Gl. *exprimer*.

A-genstur e kinnigan :

Br. (Stlenneg) **treuzodiñ** "reiñ tenor ur furm arhentoù diwar-bouez ur furm all".
Gl. *traduire*. Alese :

Br. (Stlenneg) **treuzoder** "nep goulev barrek da dreiñ ur goulev tarzh en ur goulev amkan". Gl. : *traducteur "tout programme capable de traduire un programme source en un programme objet"*. Dre vras : "nep goulev barrek da dreiñ ur goulev skrivet en un areg en un areg all." Gl. "*tout programme capable de traduire un programme écrit en un langage en un autre langage*".

Br. (Sturoniezh) **treuzoder** "organ oc'h enodiñ un arhent e rezh ur braster alvezel lavaret hag oc'h ec'hodiñ un arhent e rezh ur braster all, ar braster **treuzod**".
Gl. *traducteur "organe qui reçoit un signal sous la forme d'une grandeur physique donnée et émet un signal sous la forme d'une autre grandeur physique, la grandeur traduite"*.

Br. (Bevoniezh) **treuzodiñ** "enaozañ ur beptidenn dre ezvonegañ ar c'hemennad douget gant an drenkenn ribonukleek kemenner (mRNA)". Gl. *traduire "opération de synthèse d'un peptide par décodage du message porté par l'acide ribonucléique messenger (mRNA)"*.

Br. **treuztaoliñ** "reiñ da anaout tenor ur furm arouezioù diwar-bouez ur furm all". Ur ster ledan en defe an termen. Gl. *traduire, transposer, rendre*, h.a. (sl. KIS-319, La-08, pp. 255 hh.) sk. : “**Treuztaoliñ** un destenn en ur yezh all”, met ivez : “**Treuztaoliñ** sonerezh e koroll”, h.a.

Ur skalfad furmoù a c'hallfed diforc'hiñ d'an **treuztaoliñ**, pa na ve ken e domani al lavar yezhel ma c'haller komz eus **treuzyezhañ** ha lakaat e kemm :

Br. **jubenniñ** "treuzyezhañ dre gomz kreizet war an denotadoù". Gl. *faire l'interprète*.

Br. **treiñ lennegel** "treuztaoliñ o kemer da bal sammañ war un dro denotadoù ha kennotadoù". Gl. *traduction littéraire*.

Mard eus ur gudenn greiz en treuzyezhañ eo hini ar “ c'holl stlenn ”. Kemm a vez etre ar yezhoù dre berzh o istor a zo istor ar c'hevredigezhioù yezherion, yezhourion hag aozerion o deus i graet. Bihan e vez ar c'holl stlenn keit ma chomer e par an denotañ evel ma ra gouezoniourion, kazetennerion ha jubennourion. Diwar ma venner engwerc'hañ ar c'hennotadoù ha drezo amveziadoù istorel, kevredadel, h.a. an oberenn e sav an diaester : o vezañ ma ne vez ket an troer evit treuztaoliñ pep tra e rank dibab a-douez ar strouezh. Penaos emgemer avat d'ober seurt dibab ? Hag un diskoulm zo d'ar gudenn e-maez an divizoù tidek ?

E gwir e wisk ar gudenn un neuz all, ac'hoel pa vezer dirak oberennoù gwirion : ur gwir aozer ne lez ket e oberenn da assammañ ur rouestlad amveziadoù deberzhiek, o **eilsammañ** a ra, ober anezho bonveziadoù, skoulmañ ur rouedad kevan a gennotadoù kenson hag amparañ pezh eur kustum da envel ur **bed** digent. Bed *The Tempest* a ra dave dezhañ e-unan kent pep tra, a emgennot e-unan diziwezh.

Hevelep eilsammadenn zo dor al labour treiñ. Gant ma 'z ay an troer da berzhiad er gevanenn, da annezad e bed an oberenn, e vo en araez d'he deouezañ, da reiñ dezhi **gouez** en ur yezh all — ha n'eo ket hepken ur plakadur **arouezioù**. Pezh a vern n'eo mui dibab etre kennotadoù na oufent a-benn ar fin nemet daveiñ d'an amveziadoù ken deberzhiek all ma emañ an troer, hogen, e-ser un eilsammadenn c'hoar d'an hini a renas an aozer, kaout digor en unded hag e kevanded an oberenn. Troer *The Tempest* a zamanto da gennotañ nebeutoc'h ar 16t pe an 20t kantved eget an

ankantved hontkenderc'het gant SHAKESPEARE. (A-zivout an eilsammañ, sl. *Emsav* 95, 1974, p. 395.)

E degouezhioù 'zo ez a an dibab eilsammadek betek lezel hebiou an denotadoù o-unan. E lec'h all e'm eus bet tro da bleidiñ gant an treiñ barzhoniezh — a zo dre ret un *treiñ barzh*¹. Treiñ ur varzhoneg zo *genel* ur varzhoneg all a zo war un dro an un barzhoneg hag unan nevez. N'eus er varzhoniezh troc'h ebet etre aozañ ha treiñ : pep barzhoneg zo war un dro un oberenn digent hag an eilsammadenn diwar an holl re all.

Na ankouaomp ket ar furm dreuztaoliiñ a anavezomp mat, a zo e gwir ur seurtad eus an treiñ barzh :

Br. *kendec'heriañ* pe *treiñ yezhour*, anezhañ ur *genel* gerioù digent, dec'heriañ denotadoù amprestet diouzh ar yezh kein e doare ma teraoufe nodiñ outo ur rouedad kennotadoù kenson er yezh tal.

¹ “Traduire en poésie”, *Colloque sur la traduction de poésie*, Gouere 1987, Roazhon.